

Özgür Karagöl

Nihan Gönendir

Hazırlık Türkçe-H

16.12.2020

### Sessiz Gemi

Artık demir almak günü gelmişse zamandan

Meçhule giden bir gemi kalkar bu limandan.

Hiç yolcusu yokmuş gibi sessizce alır yol;

Sallanmaz o kalkışta ne mendil ne de bir kol.

Rıhtımda kalanlar bu seyahatten elemli,

Günlerce siyah ufka bakar gözleri nemli,

Biçare gönüller! Ne giden son gemidir bu!

Hicranlı hayatın ne de son matemidir bu.

Dünyada sevilmiş ve seven nafile bekler;

Bilmez ki giden sevgililer dönmeyecekler.

Birçok gidenin her biri memnun ki yerinden,

Birçok seneler geçti; dönen yok seferinden.

Yahya Kemal Beyatlı

## Sessiz Gemi Şiir İncelemesi

Yahya Kemal Beyatlı tarafından yazılmış olan *Sessiz Gemi* şiiri, Türk edebiyatı'nın en önemli şiirlerinden biridir. Ana teması ölüm ve ayrılık olan şiir, basit ve anlaşılır bir dille; karamsar bir tonla yazılmıştır. Şair bu temayı, çeşitli söz sanatları ve imgeler kullanarak pekiştirmiştir. Şiiri üç anlamsal kesitten oluşur. Şiirin ilk iki beyiti ölümden, sonraki iki beyiti geriye kalanlardan, son iki beyiti ise ayrılıktan bahseder.

Yahya Kemal 1884'te Makedonya'da doğmuştur. İlk ve orta öğretimini Selanik'te tamamlayan Yahya Kemal, Paris'te üniversite eğitimi aldıktan sonra, İstanbul'a gidip tarih ve edebiyat öğretmenliği yapmaya başlamıştır. Heybeliada'da edebiyat öğretmenliği yaparken, özel derse gittiği Nazım Hikmet'in annesi Celile Hanım'a âşık olmuştur. Celile Hanım yazın adada kalırken kışın İstanbul'a dönerdi. *Sessiz Gemi* şiiri ölüm üzerine olsa da Yahya Kemal'in Celile Hanım adadan vapurla ayrılırken duyduğu çaresizlik ve hüznü anlatan esintiler içerir.

Şiirin ilk beyitinde, “Artık demir almak günü gelmişse zamandan/Meçhule giden bir gemi kalkar bu limandan.” dizelerinde liman imgesi dünyayı, gemi imgesi ise, yaşamı sona erdikten sonra dünyadan ayrılan bir ruhu temsil eder. Tıpkı ölüme giden ruhlar gibi bu geminin de nereye gittiği belli değildir. Demir almak imgelemi ise hayatı biten insanların dünyadan ayrılışını gösterir.

İkinci beyitte şair bu yolculuğu betimlemeye devam eder. “Hiç yolcusu yokmuş gibi sessizce alır yol;” dizesinde ölen ruhun boş bir gemi misali sessizce aramızdan ayrılışı anlatılmıştır. “Sallanmaz o kalkışta ne mendil ne de bir kol.” dizesi ise ölen kişinin ardında kalanların sessiz vedasını anlatır. Normalde demir alıp limandan ayrılan bir geminin ardında kalan insanlar, yolcuların döneceği günü bekleyerek gemiyi yolcu eder. Ancak bu beyitte

yolcuların geri dönmeyeceği aşikâr olduğu için geride kalanların böyle bir eylemde bulunmadığı yazılmış.

Üçüncü beyitte “Rıhtımda kalanlar bu seyahatten elemli, /Günlerce siyah ufka bakar gözleri nemli” dizeleri, geride kalanların giden ve geri gelmeyecek olan yolcu arkasından duydukları hüznü anlatır. İkinci dizedeki gözleri nemli ifadesi ağlayan insanları belirtirken, siyah ufuk ölen ruhların karşı karşıya kaldığı karanlığı gösterir. Ayrıca bu beyitte yazar, sevgilisi Celile adadan ayrılırken geride kalan Yahya Kemal’in çaresizliğinden esinlenmiştir.

Şair, dördüncü beyitte insanoğlunun ölüm karşısında çaresizliğini haykırmıştır. “Bıçare gönüller! Ne giden son gemidir bu! /Hicranlı hayatın ne de son matemidir bu.” dizeleri ölümün hayatın bir parçası olduğunu ve hayatı sürekli kedere boğduğunu çarpıcı bir şekilde ortaya koyar.

Beşinci beyitte “Dünyada sevilmiş ve seven nafile bekler; /Bilmez ki giden sevgililer dönmeyecekler.” Dizeleriyle ölümün kaçınılmazlığı ve dönülmez oluşunu bir kez daha yüzümüze vurulmuş ve her aşkın er ya da geç sona ereceği hatırlatılmıştır. Bu dizede de şair kavuşamadığı aşkı Celile’yi anmıştır.

Son iki dizede ise insanların ölümden sonraki yolculuğundan memnun oldukları, bu yüzden geri gelmedikleri iddia edilir. Bu beyit, dünyadan ayrılan ruhların geride kalan sevdikleri için bir nevi teselli niteliğindedir. Ayrıca, yazar konuyu ölenlerin tercihleriymiş gibi sunarak geride kalanların acı kayıplarının ardından hissettikleri kırılganlığını ve içerenmişliğini de ortaya koymuştur.

Yahya Kemal, bu şiirinde herkesin karşılaştığı, karşılaşacağı ölümü; gemi benzetmesiyle irdeleyip üzücü gerçekleri başarılı bir anlatım tarzıyla ortaya koyarak Türk edebiyatının en önemli parçalarından birine imza atmıştır.

Kaynakça:

<http://www.derskonum.com/2016/01/yahya-kemal-sessiz-gemi-siiri-tahlili.html>

<https://edebiyatsultani.com/sessiz-gemi-siirinin-incelenmesi/>

Yaşar, Hüseyin. ""SESSİZ GEMİ" NİN SEMBOL ve FRANSIZ TESİRİ AÇISINDAN İNCELENMESİ." *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi* 8: 52-60.